

Rättsutredning angående radio- och tv-avgift

Skyldigheten att betala radio- och tv-avgift har ifrågasatts och diskuterats i många år. Vem ska betala? Varför ska man betala? Vart går pengarna? Vad händer om man inte betalar? Detta är särskilt intressant för dig som ska tillvarata din huvudmans intressen. RFS volontärjurist Linda M har tagit fram en text som redogör för vem som är skyldig att betala avgiften och under vilka förutsättningar.

Oberoende radio och tv

Bakgrunden till att det finns en avgift är att våra folkvalda politiker tycker att det är viktigt att vi i Sverige har oberoende radio och tv. Oberoendet får vi genom att SVT, Sveriges Radio och UR finansieras genom en avgift och inte genom exempelvis skatten. Lagen som reglerar radio- och tv-avgiften heter Lag (1989:41) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Från och med den 1 juli 2015 är radio- och tv-avgiften 2 216 kronor per år (184,66 kr/månaden). Radio- och tv-avgiften är lika för alla hushåll. Det finns alltså ingen student- eller pensionärsrabatt.

Radio- och tv-avgiften finansierar public service, det vill säga programbolagen: Sveriges Television (SVT), Sveriges Radio (SR), Sveriges Utbildningsradio (UR). Avgiften ska se till att dessa bolag kan sända, men vad som sänds är helt och hållet upp till bolaget. Här är det viktigt att förstå skillnaden mellan public service och andra bolag. Om din huvudman betalar för kabel-tv/satellit/boxeravgift så går inte de pengarna till SVT utan direkt till företaget som levererar tjänsten. Kabel-tv/satellit/boxer är alltså något huvudmannen själv väljer och betalar extra för och handlar alltså mer om kanalutbudet man önskar och vilka program man vill se mer än public service.

Vem ska betala radio- och tv-avgift?

Alla hushåll och företag som äger, hyr eller lånar en s.k. tv-mottagare (exempelvis tv, digitalbox, video med kanalväljare, inspelningsbar dvd-spelare, dator med tv-kort) ska betala radio- och tv-avgift enligt 2a § lag om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Samma skyldighet finns för tv-mottagare som finns hos en vårdgivare och som är avsedda att användas av dem som får vård på vårdgivarens sjukhus, vårdanstalt eller inrättning av liknande slag.

Man kan ha hur många tv-mottagare som helst i hushållet, men behöver bara betala en radio- och tv-avgift. I lagens förarbeten förklarar lagstiftaren att till ett hushåll räknas de personer som bor och är folkbokförda på samma adress och ingår i familjegemenskapen. Till hushållet räknas också t.ex. fritidshus, husvagn eller tillfällig bostad på annan ort.

Har det betydelse om min huvudman har särskilt boende?

Ja det kan det ha! Kombinationen av begrepp som hushåll och vårdinrättning gör att det är långt ifrån självklart hur man ska bedöma skyldigheten att betala tv-avgiften när det gäller särskilt boende som serviceboende, gruppboenden och liknande.

Enligt bland annat en dom från Kammarrätten (2005-01-20, målnr/dnr: 2004-2884) har serviceboenden befriats från avgiftsskyldigheten. Frågan om avgiftsskyldighet, förklarade domstolen, är ytterst en fråga om boendet är ett uppfatta som en vårdplats eller som ett ordinärt, självständigt och varaktigt boende. Enligt förarbetena till tv-avgiftslagen, proposition 1988/89:18, föreligger skyldighet att betala tv-avgift om man bor stadigvarande i sådan boendeform där man får regelbunden tillsyn, men har ett relativt självständigt boende och egen tv-mottagare. För att avgöra vilken typ av omsorg eller vård som den enskilde omfattas av, använder sig Radiotjänst av

den klassning av boenden som kommunerna själva har valt. Är boendet klassat som ett servicehus, föreligger avgiftsskyldighet om den enskilde innehar en tv-mottagare. Har kommunen däremot klassat sitt boende som en vårdinrättning står inrättningen för tv-avgift som även omfattar de boende.

Det finns en mängd olika boendeformer inom omsorgen som i ett samlingsbegrepp kallas särskilda boendeformer. Begreppet omfattar det som tidigare kallades ålderdomshem, sjukhem, servicehus och gruppboendestäder. Denna begreppsbildning, liksom tv-avgiftslagens vårdbegrepp, leder till tolkningsproblem, bland annat därför att olika kommuner använder samma begrepp för olika boendeformer och vårdbehovet är väldigt individuellt. Avgörande blir i slutändan hur kommunen huvudmannen bor i har klassat boendet. Av den anledningen bör man för säkerhets skull alltid kontakta Radiotjänsts kundservice för att ta reda på om huvudmannen ska fortsätta att betala egen en avgift på boendet för egen medhavd tv-mottagare. Telefonnummer till kundservice är 0771-91 00 04. Du kan även läsa mer på Radiotjänsts hemsida <http://www.radiotjanst.se/sv/>

Om det är så att Radiotjänst har beslutat att huvudmannen ska betala tv-avgift men att ni motsätter er det beslutet så kan det vara bra att veta att förvaltningslagens regler gäller för Radiotjänst enligt 14 § lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Detta betyder att man har rätt att få beslutet skriftligt och att det kan överklagas enligt förvaltningslagens regler. Ärendet och betalningsskyldigheten för huvudmannen kan då överprövas och eventuellt också prövas i domstol.

Avanmälan - vilka regler gäller?

Om huvudmannen flyttar till en vårdinrättning som redan betalar radio- och tv-avgift, om huvudmannen inte längre har någon tv-mottagare eller om det på annat sätt kommer fram att huvudmannen inte är skyldig att betala tv-avgift bör man så snart som möjligt avanmäla huvudmannen hos Radiotjänst. Det är viktigt att komma ihåg att huvudmannen i så fall måste vara folkbokförd på den nya adressen innan avanmälan kan ske.

Vill man avanmäla sin huvudman måste man ringa, faxa eller skriva till Radiotjänst. De behöver kund- eller personnummer och namn för att kunna göra detta. Att sluta betala fakturorna räcker inte. Det är ingen uppsägningstid för radio- och tv-avgiften. Du kan inte avanmäla framåt eller bakåt i tiden (särskilda regler gäller vid dödsfall). När man har avanmält kan huvudmannen få pengar tillbaka eftersom radio- och tv-avgiften betalas i förskott. Är beloppet lägre än 150 kronor, betalar Radiotjänst inte tillbaka något. Konstaterar man att det inte finns en skyldighet för huvudmannen att betala t.ex. sedan huvudmannen flyttat till en vårdinrättning kan det finnas möjligheter att kräva tillbaka erlagda avgifter som gjorts innan man fått veta att huvudmannen inte varit skyldig att betala.

Vad händer om jag inte anmäler mitt innehav av tv-mottagare?

Om det är så att man är skyldig eller blir skyldig att betala tv-avgiften så måste man anmäla detta till Radiotjänst. Det är viktigt att veta att den som är skyldig att betala avgiften men som inte anmäler sitt innehav av tv-mottagare riskerar polisanmälan och böter, enligt 22 § lag om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Hur vet jag att det är en kontrollant från Radiotjänst?

Med anledning av bedrägerier där det skett påringningar från personer som utger sig för att komma från en myndighet eller liknande kan det vara bra att veta att Radiotjänst gör kontroller av om man har en tv-mottagare och hur de går till. Kontrollanter från Radiotjänst ska alltid visa upp ID-kort med foto och namn och de får inte gå in i din huvudmans bostad, inte ens om de blir

inbjudna. De tar heller aldrig emot pengar vid besöket. Kontrollanten noterar de uppgifter som finns och sedan skickar de in dessa till huvudkontoret i Kiruna. Där beslutas om radio- och tv-avgift ska betalas och i så fall kommer fakturan inom ca 10 dagar. Här är det alltså viktigt att man tar kontakt med Radiotjänst så snart man fått fakturan och bestrider denna om det är så att man av något skäl inte anser att huvudmannen bör vara skyldig att betala avgiften. Annars riskerar man betalningspåminnelser och att hamna hos Kronofogden om man inte betalar fakturan.